

Psychoterapie dětí a dospívajících

Mgr. Milan Pilát

FN Brno - Dětská nemocnice
Oddělení dětské psychiatrie a klinické psychologie
Ambulance klinické psychologie a psychoterapie s.r.o.

FF MU 2020/2021

PSMA014 Psychoterapie dětí a dospívajících

Co je cílem, co bude?

Co bohužel nebude...

Zápočet + zkouška

- **Esej na vybrané téma dětské PST**
 - 3-5stran
 - alespoň týden před zkouškou
- **Zkouška**
 - kolokviální forma (5studentů)
 - otázka k tématu eseje
 - otázka z přednášených (studovaných) témat

Témata sdělení:

- Systemové a právní vymezení psychoterapie**
(systém vzdělávání; zákonné zakotvení oboru)
- Klinicko-psychologické specifika práce s dětmi a dospívajícími**
(DKP problematika vývojových etap; problematika charakteristická pro určitý věk)
- Rodinná terapie**
- Psychoterapie na somatických odděleních nemocnic**
- Psychoterapie na dětských psychiatrických odděleních**
- Děti v konfliktní rodinné situaci**
- Psychoterapie dětí vážně nemocných a zdravotně postižených**
- Rizika PST - eticky a zdravotně problematické metody v PST dětí**
- Různé?**

Literatura

- Langmeier, J., Balcar, K., Špitz, J. (2000): **Dětská psychoterapie**. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2000.
- Vybíral, Z., Roubal, J. a kol. (2010): *Současná psychoterapie*, Portál, Praha.
- Říčan, P., Krejčířová D. (2006): *Dětská klinická psychologie*. Praha, Grada.
- Svoboda, Mojmír (ed.); Krejčířová, Dana; Vágnerová, Marie (2015): *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Portál, Praha.
- Oaklander, V. (2003): *Třinácté komnaty dětské duše*. Drvoštěp, Dobříš.

Právní vymezení psychoterapie

Psychoterapeut

- právně použit v kapitole 4 bod 42.2 přílohy vyhlášky č. 134/1998 Sb.
- tj. *Seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, ve znění pozdějších předpisů*
- pouze „psychoterapeuti se specializací v systematické psychoterapii (lékaři včetně psychiatrů a kliničtí psychologové)“

= *vázanost na zdravotnické zařízení*

Atestace z klinické psychologie

- Zákon 96 § 22/2004 Sb. - *Odborná způsobilost k výkonu povolání psychologa ve zdravotnictví a specializovaná způsobilost k výkonu povolání klinického psychologa*
 - *Akreditovaný kvalifikační kurz Psycholog ve zdravotnictví*
 - *(Brno, Olomouc, Praha)*
- **Aktuálně (dlouhodobě):** snaha přejít do Zákona 95 (lékaři)
- délka vzdělávání je **minimálně 60 měsíců** povinné praxe ve zdravotnictví na lůžkovém oddělení nebo v ambulantní praxi pod systematickým vedením školitele

a) povinná praxe na akreditovaném pracovišti **minimálně 12 měsíců**, z toho:

- *1 měsíc* - na lůžkovém dětském oddělení
- *1 měsíc* - na lůžkovém psychiatrickém oddělení
- *1 měsíc* - na lůžkovém oddělení jiných klinických oborů.

b) povinná účast na vzdělávacích aktivitách pořádaných akreditovaným pracovištěm:

povinné jednodenní semináře během specializačního vzdělávání pořádané akreditovaným zařízením,

- *1 x v každém semestru* (3 kredity za každou účast),
- povinný specializační kurz před atestační zkouškou – 1 týden (12 kreditů),
- povinná účast na supervizních seminářích, konaných na akreditovaných pracovištích uvedených v příloze logbooku – *2x do měsíce* (3 kredity za každou účast),
- povinný kurz *Neodkladná první pomoc* – 2 dny (6 kreditů),
- povinný kurz *Základy zdravotnické legislativy* – 1 den (3 kredity),
- *Počet kreditů je upraven v souladu s novelizovanou vyhl. č. 423/2004 Sb*

- atestace – Logbook (seznam požadovaných výkonů), Index
- Zkouška: psychopatologie, somatologie, DKP, KP dospělých, psychodiagnostika, psychoterapie
- www.ipvz.cz

Dětská klinická psychologie

- Od 1. 4. 2006 byl podle zákona č. 96/2004 zaveden nový **specializační obor dětská klinická psychologie** - pro klinické psychology (tj. s atestací) se specializací na práci s dětmi
- **Podmínky:**
- **minimálně 24 měsíců** praxe ve zdravotnictví v **úvazku 1,0** (z toho nejméně 3 měsíce na dětském lůžkovém oddělení, nejméně 3 měsíce v ambulantní praxi)
- Školitel
- Logbook (seznam požadovaných výkonů)
- 150 kreditů
- Zkouška (teorie, praxe)
- Celoživotní vzdělávání (úvazek ve ZZ, NZZ, 40kreditů/10let)
- www.ipvz.cz

Atestace z psychoterapie *(funkční specializace, certifikovaný kurz)*

Podmínky:

- Atestace z klinické psychologie
- Psychoterapeutický výcvik (akreditovaný pro zdravotnictví)
- www.psychoterapeuti.cz
- poslední na podzim 2018
- 2020 schválen výukový program MZČR, čeká se na akreditaci pracovišť

Klinický psycholog – Psychiatr - Lékař jiné odbornosti s výcvikem

Výcvik v psychoterapii

Rozložen alespoň do 5 let a obsahuje:

- **teorie** min. 120 hodin,
- **praktická část** (sebezkušenost) min. 300 hodin
- **výcviková supervize** min. 100 hodin
- min. 50% frekventantů je tvořeno zdravotníky (odborně způsobilými psychology či lékaři)
- ostatní - věk min. 25 let a práce v pomáhající profesi

Realita psychoterapie v ČR

- Zdravotnictví
- Sociální oblast (MRP, Ústavy sociální péče, dětské domovy, SVP, Diagnostické ústavy)
- Školství (PPP, SPC, školní psychologové)
- Vězeňství
- Privátní psychoterapie

Realita psychoterapie v ČR

Česká psychoterapeutická společnost
České lékařské společnosti JEP

ČESKÁ ASOCIACE
PRO PSYCHOTERAPII

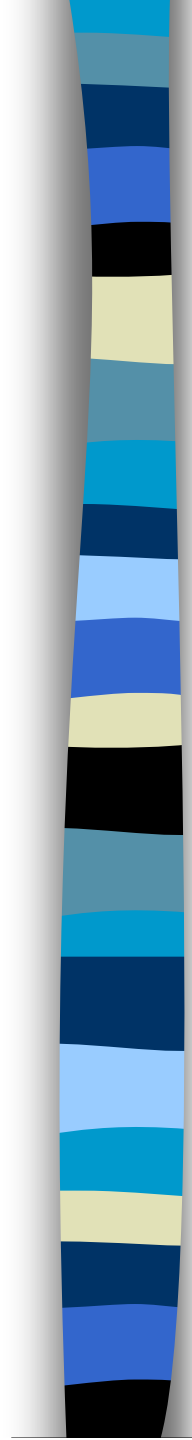
Psychoterapie (910)

Výkon	Čas	Body
35520 PSYCHOTERAPIE INDIVIDUÁLNÍ SYSTEMATICKÁ (Á 30 MINUT)	4/1 den	352
35650 RODINNÁ SYSTEMATICKÁ PSYCHOTERAPIE (Á 30 MINUT)	4/1 den 20/3 měsíce	352
37119 SKUPINOVÁ PSYCHOTERAPIE DĚTÍ DO 8 LET (Á 30 MINUT)	4/1 den	163
37115 KRIZOVÁ INTERVENCE (A 30 MINUT)	6/1 den 20/1 měsíc	352
37117 RODIČOVSKÁ SKUPINA (A 30 MINUT)	4/1 den	81

Specifika a podmínky práce s dětmi

- Dítě → Rodina (terapie i diagnostika bez spolupráce s rodiči prakticky nemožná)
- Vývojové zákonitosti
- Celostní přístup (bio-psycho-sociální)

Fyziologické (adaptivní) x patologické symptomy? (intenzita, trvání, kontext výskytu)

- Sebeobsluha (pomočení, pokakání, jídlo, oblékání, uspávání)
- Úzkostné projevy (separační úzkost)
- Zadrhávání řeči, patlavost, dyslálie
- Vztek, vzdorovitost
- Smutná nálada
- Poruchové chování (kouření, alkohol)

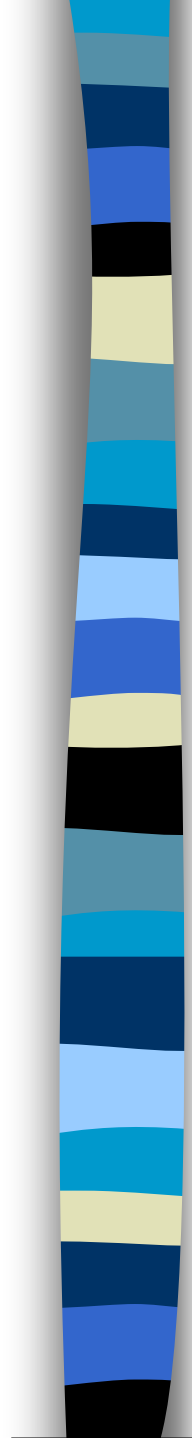
Specifika a podmínky osobnosti terapeuta

- Vlastní zkušenost s obvyklým vývojem dětí
 - pedagogická zkušenost
 - volnočasová práce s dětmi
 - vlastní rodina (tj. vývoj a výchova a partnerský vztah v sebezkušenosti)

- Dítě je zkušeností vychováváno

Typická problematika jednotlivých vývojových období

Batole	• Nejasnosti a opoždění psychického vývoje• Sebeobsluha• Spánek• Adaptace rodiny na život s malým dítětem	• PAS• DMO• Nedonošené děti• Vývojová dysfázie
Předškolní věk	• Problematika řeči a komunikace• Opoždění vývoje• Úzkostné poruchy• Adaptace mimo rodinu• Psychosomatická onemocnění	• Poruchy řeči• Těžší MR• Tiky• Poruchy spánku• Aspergerův syndrom• Fobie, úzkosti

Školní věk	• Adaptace v ZŠ• Úzkostné a separačně úzkostné problémy• Šikana• Problémy sebeobsluhy• Sourozenecká rivalita• Rozvodová problematika• Skladba trávení času (PC , mobil...)	• ADHD• SPU• LMR• Separáční úzkostná porucha• Školní fobie• Tiky• Enuréza• Enkopréza
Pubescence, adolescence	• Poruchy příjmu potravy• Sebepoškozování• Smutná nálada• Suicidalita• Nutkavé myšlení a chování• Problémové chování• Konfliktní vztahy v rodině	• PPP• Poruchy chování• Schizofrenie• Disharmonický vývoj osobnosti• OCD• Depresivita